

Täysistunto

Tiistai 15.10.2019 klo 13.59—16.11

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Pelastusopistosta annetun lain 28 ja 29 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 46/2019 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Ensimmäinen puheenvuoro, edustaja Vehviläinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.03 **Anu Vehviläinen kesk:** Arvoisa puhemies! Ministeri Ohisalo ei ole päässyt tänne tällä kertaa paikalle esittelemään tätä hallituksen esitystä, mutta muutama sana:

Ensinnäkin totean tästä itse hallituksen esityksestä, että tämä on varsin perusteltu ja tämä esityshän pitää sen sisällään, että nyt Pelastusopistoa koskevaan lakiin lisätään uusia perusteita, joilla opiskeluoikeuden voi keskeyttää. Eli nyt voimassa olevan lain mukaan Pelastusopistossa päteviä keskeyttämisen perusteita ovat vain pitkäaikainen sairaus tai raskaus tai synnytys ja silloinkin enintään yhden vuoden ajan. Ja nyt tämä muutosesitys, mikä meillä on käsittelyssä ja keskustelussa, perustuu puolestaan eduskunnan oikeusasiamiehen vuonna 2018 tekemään ratkaisuun. Siinä eduskunnan oikeusasiamies piti vallitsevaa lainsäädännöllistä tilannetta ongelmallisena, koska pakollista asevelvollisuuden suorittamista ei ole mainittu opiskeluoikeuden keskeyttämisen perusteena, toisin kuin on tilanne esimerkiksi ammatillisessa koulutuksessa tai Poliisiammattikorkeakoulussa. Uusia perusteita jatkossa olisivat varusmiespalvelus, siviilipalvelus ja naisten vapaaehtoinen asepalvelus sekä äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaa. Opinnot voisi keskeyttää väliaikaisesti myös muusta perustellusta syystä Pelastusopistossakin jatkossa, ja pidän erittäin tarkoituksenmukaisena, että nämä kriteerit opintojen keskeyttämiseen ovat yhtenäiset.

Arvoisa puhemies! Haluan tässä yhteydessä ehkä kuitenkin nostaa esille myös Pelastusopiston tilanteen viime aikoina ja jatkossakin. Kuten moni täällä tietää, Pelastusopisto sijaitsee Kuopiossa ja siellä annetaan ammatillista peruskoulutusta pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan ammatillisiin tutkintoihin johtavaan koulutukseen ja siellä suorittaa ammatillisia tutkintoja vuosittain vajaat 200 henkilöä. Nyt viimeiset ajat ovat olleet vähän hankalia Pelastusopiston toiminnan kannalta. Ensinnäkin 2018 syksyllä tehtiin oikein järkevä ja viisas päätös sisäministeriössä sen mukaisesti, että koko pelastuskoulutus keskittään sinne Kuopioon, missä on erinomaisen hyvät olosuhteet, ja tähän olemme Savo-Kar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2019 vp

jalassa kaikki kansanedustajat myös tottuneet luottamaan, että näin toimitaan. Tämä oli vaikea päätös silloin aikanaan osittain sen takia, että samassa syssyssä silloinen sisäministeri päätti siitä, että Kriisinhallintakeskus Kuopiossa lopetetaan ja siirretään tänne pääkaupunkiseudulle, mutta olimme aivan varmoja ja vakuuttuneita, että se pitää, että pelastuskoulutus nyt keskitetään todellakin sinne Kuopioon. Mutta nyt olemme sitten tänä syksynä nähneet, että se ei ollutkaan aivan täysin saletissa, vaan nyt muutama viikko sitten Helsingin kaupungille on annettu väliaikainen lupa ottaa jälleen pelastuskoulutukseen henkilöstöä. Tämä väliaikainen lupa on pariksi vuodeksi, ja haluan tässä kohtaa savokarjalaisena kansanedustajana todeta sen, että meidän tulee yhdessä huolehtia siitä, että Kuopiota ja Savo-Karjalaa ei uudemman kerran tässä kohtaa petetä — ei petetä uudemman kerran. Kuopiossa ollaan edelleenkin erittäin näreissään vielä siitä toiminnasta, mitä Fimean osalta on vuosien, melkein vuosikymmenen, ylikin vuosikymmenen, aikana tehty, ja nyt Pelastusopiston osalta on pidettävä siitä huoli, että pelastuskoulutus aidosti saa tarvitsemansa rahat ensinnäkin niihin lisäkoulutuspaikkoihin jo ensi vuoden budjettiin, ja sitten siitä, että kokonaisuudessaan pelastuskoulutus ensi vuosikymmenen alkupuolella vuodesta 22 alkaen on todellakin vain siellä Kuopiossa. Kuopiossa koulutetaan erittäin pätevää pelastushenkilöstöä, ja siihen tämän talon toivon näin yhtyvän jatkossakin.

15.08 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Pidän erittäin hyvänä ja perusteltuna tätä hallituksen esitystä Pelastusopisto-lain muuttamiseksi. On erittäin tärkeää, että pelastajakoulutus ja pelastusalaan liittyvä koulutus on sillä tavalla järjestetty myös tämmöisiä poikkeustilanteita varten, että se on vetovoimainen. Mehän tiedämme ammattien arvostustutkimuksista, että siinä missä tämän salin väki on yhdessä puhelinmyyntiä suorittavien henkilöitten kanssa siellä arvoasteikon alaosassa, suomalaiset arvostavat kaikista eniten pelastajia ja palomiehiä. Se on hieno juttu, ja siitä saa olla ylpeä koko meidän turvallisuussektori. Siitä kannattaa olla myös sisäministeriön ja sisäasiainhallinnon ylpeä, koska se kertoo siitä, että kun Suomessa viranomainen tulee kotiin tai naapurustoon, silloin tiedetään, että nyt tulee apua — ei pelätä sitä viranomaisen tulemistä.

Arvoisa puhemies! Otan erittäin vakavasti tuon edustaja Vehviläisen äsken käyttämän puheenvuoron siitä, että Pelastusopisto, jota koskevaa lakia nyt ollaan muuttamassa, sijaitsee Kuopiossa. Se on malliesimerkki siitä, arvoisa puhemies, että osaamista ja osaamiskeskittymiä voi olla jossakin muuallakin kuin Helsingissä ja Kehä ykkösen tai Kehä kolmosen sisäpuolella. Suomen paras pelastusalan osaaminen on Kuopiossa, ja siitä pitää pitää kiinni. Olen varma, että koko keskusta ryhmänä pitää siitä kiinni, että nimenomaan pelastusalan osaamiskeskittymää siellä Kuopiossa vahvistetaan.

Olen ymmärtänyt sisäministeriön tiedotteesta — tietysti olisi hienoa, että sisäministeri olisi paikalla, mutta olen sen verran lukenut hänen tiedotteitaan — että nyt ollaan myös pelastajakoulutusta jonkin verran lisäämässä määräaikaisesti. Ainakin itse olen saanut sen tiedon, että tietyissä kaupungeissa on jopa palomiehistä pulaa. Kovaan, vaikeaan, raskaaseen ammattiin ei aina saada väkeä, joten on hyvä, että lisätään koulutusta sekä Helsingissä että Kuopiossa. Kuopio tulee jatkossakin parin vuoden päästä olemaan se osaamiskeskittymä.

Puhemies! Haluan loppuun todeta myös sen, että pidän tärkeänä, että hallitus kiirehtisi monipaikkaisuusselvityksiä joka ikisen ministeriön alueella, niin että selvitetään, voisiko asiantuntijatyötä tehdä myös muualtakin kuin täällä Helsingissä sijaitsevista ministeriöistä ja virastoista. Meillä on yliopisto- ja ammattikorkeakouluja pitkin Suomea, meillä on osaa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2019 vp

vaa työvoimaa pitkin Suomea. Otetaan se käyttöön ja näytetään valtionhallinnossa esimerkkiä alueellisen osaamisen hyödyntämisestä. Toivon, että Rinteen hallitus nyt laittaa ne aluepolitiikkakirjaukset ihan tosissaan toimeksi, että ne eivät jää vain kauniiksi lauseiksi.

15.10 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Olen itse Siilinjärveltä lähtöisin ja seurannut myös hyvin tarkasti Kuopion Pelastusopiston tilannetta ja kyllä kannatan sitä, että rahoitusta myönnetään ja pidetään yllä sitä mieletöntä osaamista ja tietotaitoa ja pohjaa, mikä siellä Kuopiossa on. Se on ehdotonta.

Mutta tähän käsittelyssä olevaan lakiesitykseen. Esityksen mukaan uusia väliaikaisia opiskeluoikeuden keskeyttämisperusteita olisivat vastaisuudessa asevelvollisuuslain, siviilipalveluslain ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaisen palveluksen suorittaminen. Tämä on se asia, johon haluan kiinnittää huomiota. Tämä on hyvä juttu. On harmillista, että lakisääteistä asevelvollisuutta suorittaneet ovat olleet Suomessa eriarvoisessa asemassa muun muassa liittyen sotilastapaturmalakiin, joka onneksi astui voimaan tämän vuoden alusta. Tein siitä lakialoitteen. Meillä oli kahden vuoden pimentoaika vuodesta 2017 eteenpäin, jolloin heillä ei ollut lisää vakuutusturvaa, eli on hieno asia, että lakisääteistä asevelvollisuutta suorittavat varusmiehet, vapaaehtoisista asevelvollisuutta suorittavat naiset ja siviilipalvelusta suorittavat henkilöt huomioidaan erityisesti lakeja säädettäessä tai sitten parannettaessa.

15.12 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Ministeri Ohisalo ei tosiaan ole paikalla, mutta liittyen tähän itse esitykseen, joka meillä on päätettävänä, voi todeta, että se on erittäin perusteltu ja kannatettava, niin kuin täällä on todettu.

Sitten tähän, kun on nostettu esiin tämä Helsingin Pelastuskoulun jatkoaika: sillä päätöksellä ei tosiaan ole ollut tarkoitus kyseenalaistaa tätä Kuopion osaamiskeskuksen kehittämistä tai muuta. Haluan tässä vielä todeta, että ministeri Ohisalo itse on todennut, että tässä on kysymys ennen kaikkea siitä, että suomalaisten turvallisuuden takaamisessa meidän on taattava se, että meillä on riittävä henkilöstömäärä, ja tämä myönnetty määräaikainen toimilupa auttaa osaltaan varmistamaan, että pelastajia ehditään kouluttaa riittävästi tulevien vuosien tarpeisiin, ja näin annetaan nimenomaan Helsingin kaupungille mahdollisuus varmistaa riittävä henkilöstön saatavuus kiireelliseen pelastustoimintaan. Tästä on kyse eikä siitä, että itse tätä isoa kysymystä tai aiempaa päätöstä oltaisiin kyseenalaistettu. — Kiitos.

15.13 Minna Reijonen ps: Arvoisa rouva puhemies! On todella ikävää, jos kaikki keskitetään Helsinkiin. On selvä asia, että myös maakunnissa pitää olla elämää, ja sillä tavalla han sitä elämää saadaan, kun annetaan toimintoja myös tuonne maakuntiin, muuallekin. [Antti Kurvinen: Kyllä!]

Tulen itse tuolta Kuopiosta, jossa se Fimea-päätös teki hirveän paljon hallaa. Se oli todella kiperä päätös, että Fimea siirrettiin muuallepäin, se oli todella väärä päätös minun mielestäni. Nyt tämä Pelastusopisto-päätös on tulossa varmasti myös käsittelyyn, ja pidän hirveän tärkeänä, että Kuopiossa säilytetään tämä, koska siellä on mahdollisuuksia ihan vaikka mihinkä. Totta kai keskittäminen ei ole aina oikein, ja onhan Kuopio... itsekkin farmasiaa Kuopiossa opiskelleena tosiaan katson, että se Fimea-päätös oli huono. Pelastus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2019 vp

opisto meidän pitää saada säilymään, ja todella, keskempänähan Kuopio on kuin Helsinki, jos katsotaan Suomen mittakaavassa karttaa. — Kiitos.

15.14 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Tuolta työhuoneesta oli pakko pinkaista tänne isoon saliin.

Mielestäni tässä edustaja Vehviläinen käytti juuri sen puheenvuoron kuin seudullisen edustajan pitääkin, ja minun mielestäni tässä ei ole pelkästään vain se, että tämä on siltarumpupolitiikkaa, vaan on järkevä kokonaisuus, hyvä malli, säilyttää ehjänä eikä rikkoa. Minusta tässä esityksessä on hyvää se, että nyt on kysymys siitä, että halutaan turvata, että meillä pelastajia on riittävästi — mutta siitä huolimatta tuen kyllä voimakkaasti sitä, että Kuopio on Kuopio ja pitää opistotatuksen.

Mutta haluaisin avata tätä keskustelua siihen suuntaan, että emme rakentaisi Kuopioon sellaista, mitä on jo rakennettuna. Minä haluaisin tuoda tässä esille, että meillä Satakunnassa, Porin lentokentän vieressä, on erittäin toimiva ja hyvin rakennettu pelastusharjoitusalue. Meillä teollisuus ympäröi juuri sitä aluetta. Meillä on metallurgiateollisuutta, kemianteollisuutta, joten siellä, Satakunnassa, olisi erittäin hyvä keskittyä niihin osa-alueisiin, mitä Suomessa koko ajan kehittyvä pelastustoiminta tarjoaa ja tarvitsee — monipuolisempaa osaamista — jolloin olisi hyvä, että jos vaikka Kuopiossa on se opistotatus, niin voitaisiin laajentaa tätä yhteistyötä niin, että maakunnassa jo olemassa olevissa harjoituskeskuksissa voitaisiin tätä opistotason koulutusta tuoda esille. Minä vieläkin painotan sitä, että se alue on erinomainen ja mahdollistaa juuri sen, kun meillä on lentokenttä aivan siinä vieressä. Se antaa aivan erilaisen ulottuvuuden. Satakunta on kahden varuskunnan iso alue, missä voidaan toivottavasti myös varusmieskoulutukseen liittää opistotason koulutusta, sillä myös asepalvelukseen kuuluu tiettyjä asioita, joita me tarvitsemme joskus pelastustehtävissä, jotka kuuluvat myös osaksi meidän Puolustusvoimien toimintaa.

Laajennetaan tätä keskustelua. Olen käsi pystyssä lippua kantamassa, kun Kuopio sitä tarvitsee, mutta laajennetaan ajattelua niin, että ei rakenneta yhteen paikkaan sitten kaikkea, jos on jo olemassa olevia puitteita.

15.16 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Itse päätökseen ei sinänsä mitään, se on aivan tarpeellinen ja tähän päivään päivitetty lainsäädäntömuutos, mutta kaiken kaikkiaan tähän aluepolitiikkaan, mistä minusta edustaja Kurvinen aika hyvin sanoi ja mistä Kuopion Pelastusopisto on minusta hyvä esimerkki: Koulutus on yksi parhaita aluepoliittisia asioita. Jos halutaan alueen vahvuuksia vahvistaa, niin koulutuksen ja osaamisen kautta sitä pitää tehdä. Tämä edellisen hallituksen päätöshän syntyi pitkälti kriisinhallintakeskuksen siirron myötä, ja sillä haluttiin varmistaa, jotta Kuopiossa säilyy vahva osaaminen ja koulutus Pelastusopiston osalta, ja hienoa näin, että hallituskumppanit ovat olleet tarkkana ja huomanneet tämän valmistelun. Itseäkin vähän asia säikäytti, kyllä se tuolta oli luettavissa, mutta uskon, että näillä päätöksillä, mitä edellinen hallitus on tehnyt, vahvistetaan Kuopion osaamista ja sillä mennään sitten eteenpäin.

15.18 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tulen tänne puhujakorokkeelle, koska tästä aiheesta on minuuttia tai kahta enempi sanottavaa Kuopion ja Pohjois-Savon näkökulmasta.

Meillä on ollut hieman kovassa usko valtiovallan toimiin ja päätösten pysyvyyteen, sillä tällä vuosikymmenellä Pohjois-Savossa on tapahtunut muun muassa tämä Fimean alueel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2019 vp

listamispäätöksen vesitys, kriisinhallintakeskus siirrettiin pois Kuopiosta, ja tänä syksynä päätös pelastusalan koulutuksen keskittämisestä Kuopiossa sijaitsevalle Pelastusopistolle näyttää horjuvan. Yhteistä näissä kaikissa tapauksissa on ollut, että kun ei ole tahtoa seistä päätösten takana, niin seuraavaksi keksitään selitykset. Pelastusopiston kohdalla sisäministeriö päätti marraskuussa 18, vuosi sitten, kumota Helsingin kaupungin Pelastuskoululle annetun oikeuden antaa pelastusalan ammatillista peruskoulutusta ja keskittää koulutuksen Kuopioon. Tästä huolimatta ei mennyt kuin tämä vajaa vuosi, niin sisäministeriö päättikin vajaa kolme viikkoa sitten, toisin sanoen alle vuosi tuosta päätöksestä, jatkaa Helsingin Pelastuskoulun toimilupaa määräajaksi.

Arvoisa puhemies! Sinänsä on hyvä, että Kuopiolle annetut lupaukset opiskelijamäärän kasvattamisesta pitävät ensi vuonna. Herää kuitenkin kysymys, kuinka pysyvä päätös nyt on Kuopion kannalta — varsinkin, jos palomiehiä koulutetaan niin Kuopiossa kuin Helsingissä ja kenties yli tarpeen. Joudutaanko Kuopiossa taas pettymään, koska ministeriön tekemä päätös ei pidä?

Mielestäni päätöksessä on horjuttu nyt vailla perusteita. Sisäministeriön mukaan pelastuskoulutuksen keskittäminen Kuopioon on kytketty maakuntauudistuksen toteutumiseen. Pelastusalan koulutus taas määritellään pelastuslaissa, jonka mukaan koulutusta järjestetään pääsääntöisesti Kuopion Pelastusopistossa. Sisäministeriö voi pelastuslain nojalla kuitenkin hyväksyä myös muun julkisyhteisön ylläpitämän oppilaitoksen kuin Pelastusopiston antamaan pelastusalan ammatillista peruskoulutusta. Siksi pidän sisäministeriön tekemää kytkentää maakuntauudistukseen keinotekoisena, koska maakuntauudistus siirtäisi vain pelastustoimen järjestämisvastuun kunnilta maakunnille. Tällä ei pitäisi olla vaikutusta siihen, missä pelastusalan koulutusta järjestettäisiin — niin kuin ei ole lääkäri- tai sairaanhoitajakoulutuksessakaan.

Mielestäni soutaminen ja huopaaminen niin tässä asiassa kuin muissakin kiteytyy pitkälti siihen, että yksittäinen ministeri tai ministeriö voi päättää varsin omavaltaisesti suurista ja kauaskantoisista asioista. Käytännössä yksittäiset ministerit ja ministeriöt voivat käyttää täydellistä valtaa määrittää, minne valtion palveluja, työpaikkoja ja virastoja perustetaan tai missä päin Suomea niitä lakkautetaan. Ja muutamissa ministeriöissä sitä tehdään sumeilematta, ilmeisen ideologisin perustein. Pidän täysin käsittämättömänä, että nykyisin edes maakuntien keskustaupungit eivät muutamien ministeriöiden virkakunnan silmissä ole enää kelvollisia hoitamaan koko valtakuntaa palvelevia tehtäviä. Suhtautuminen seutukaupunkeihin on ollut vieläkin rujompaa.

Arvoisa puhemies! Osaamisesta se ei ole kiinni, vaan kyse on vanhakantaisista asenteista. Kun esimerkiksi Ruotsissa valtion palveluja ja työpaikkoja hajautetaan eri puolille kuningaskuntaa, niin Suomessa vallalla on putkinäköinen keskittämisen politiikka, missä muita vaihtoehtoja kuin pääkaupunkiseutu ei edes aidosti mietitä. Siksi päätökset valtion palvelujen, työpaikkojen, ja virastojen sijoittamisesta on tuotava koko hallituksen ratkaistavaksi valtioneuvoston yleisistuntoon. Hyvin usein on kyse ihmisten palveluista, maan tasapainoisesta kehittämisestä, valtionhallinnon ja muiden julkisyhteisöjen alueellisesta läsnäolosta, päätösten aiheuttamista kerrannaisvaikutuksista sekä kaupunkien ja kuntien verotuloista.

Arvoisa puhemies! Lopuksi todettakoon myös, että niin hallitusohjelma kuin nopeat laajakaistayhteydet ja digitalisaatio tarjoavat luontevan mahdollisuuden toimipaikkaverkoston ja töiden hajauttamiseen eri puolille Suomea. Koko Suomi on sellaisten päätösten arvoinen, että eläminen, yrittäminen on kaikkialla mahdollista Suomessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2019 vp

Arvoisa puhemies! Kaiken kaikkiaan kuitenkin kannatan tätä hallituksen esitystä, mutta on hyvä, että tässäkin yhteydessä keskustellaan laajemmin päätösten vaikutuksesta ja meidän kansalaisten tasaveroisesta kohtelusta.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Keskustelu on kulkenut nyt aika laajasti tämän Pelastusopisto-kysymyksen ympärillä. Pyydän edustajia huomaamaan, että nyt me keskustelemme lakiesityksestä, jossa on kysymys Pelastusopistosta annetun lain ammatillisen peruskoulutuksen opiskeluoikeuden keskeyttämisperusteista. Rajataan mieluummin keskustelu tähän lakiesitykseen. Edustaja Huru.

15.23 Petri Huru ps: Arvoisa puhemies! Kannatan esitystä. Perun muilta osin puheen-
vuoropyyntöni.

15.23 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Huolimatta äskeisestä vetoomuksestanne haluaisin kuitenkin tässä yhteydessä aivan lyhyesti osallistua tähän laajempaan keskusteluun.

Sen takia pyysin puheenvuoron, että olen asunut neljällä paikkakunnalla Suomessa ja ne ovat kaikki juuri tässä äsken käsittelyssä olleita, Kuopio ja Pohjois-Savo, jossa kävin 12 kouluvuodestani 7 vuotta koulua, sen jälkeen Porissa ja Satakunnassa, sen jälkeen Turussa ja 10 vuotta täällä Helsingissä työtehtävien takia. Katson omasta mielestäni asiaa varsin objektiivisesti, ja minun mielestäni ei ole mitään uhkaa sille erittäin hyvälle päätökselle, että tämä pelastusalan merkittävin osaamiskeskus on Kuopiossa. Mutta en myöskään pidä huonona sitä, että tässä siirtymävaiheessa, jotta turvaamme täällä kasvavalla pääkaupunkiseudulla pelastusalan henkilöstön riittävän saatavuuden, meillä on määräaikaaisesti koulutusta vielä tällä paikkakunnalla.

Eli haluan nähdä tämän asian nyt kuitenkin aika rauhallisessa valossa. Itse lakiesitys sinänsä, aivan kuten rouva puhemies äsken totesi, liittyy tähän opintojen keskeyttämiseen, ja se on hyvä tekninen laki.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.